

AFRIKA-STUDIECENTRUM

African Studies Centre / Onn-P d'Etudes Africaines

PO.Box 9555/2300 RB LEIDEN/ The Netherlands

7577

No.:

Subject: voorstellen besteding
bedrijfsreserve

Leiden, 28/3/94

Dr R. Buijtenhuijs
afdelingshoofd p&hs

Beste Rob,

Gaarne breng ik hierbij de volgende twee voorstellen met betrekking tot de besteding van het p&hs aandeel in de bedrijfsreserve onder jouw aandacht; ik neem de vrijheid om deze tekst ook al vast in de afdeling te verspreiden.

1. Een functionaris .specifiek voor actuele politieke ontwikkelingen. Van een afdeling politieke en historische studies van een landelijk Afrika-Studiecentrum wordt verwacht, vooral in de kringen van geïnteresseerde niet-wetenschappers bij de media, ontwikkelingswereld etc, dat daar deskundigen zijn te vinden over de actuele politieke ontwikkelingen in Afrika. Voor bepaalde delen van Afrika hebben wij dergelijke deskundigen inderdaad in huis binnen de afdeling: de Sahel (Dr Buijtenhuijs), Zuid-Afrika (Drs van Kessel; ik aarzel om in dit rijtje Drs Reijnierse op te voeren omdat haar korte werkverband bij het ASC nagenoeg beëindigd is. De specifieke landdeskundigheid van Prof.dr. van Rouveroy van Nieuwaal, Prof.dr V. February, Dr Konings en Dr Hesseling, de nieuw-aangekomen Dr Abbink, en misschien zelfs de mijne, strekt zich tot op zekere hoogte ook uit over het actuele politieke domein maar is misschien toch niet voldoende op de actualiteit gericht om de verwachtingen van onze buitenwacht te bevredigen. Ook onze directeur Dr Ellis heeft zich als politiek commentator uitvoerig geprofileerd, met betrekking tot een flink aantal Afrikaanse landen, maar zijn activiteiten vallen buiten het afdelingsverband. Op langere termijn bezien moeten wij er rekening mee houden dat de politicologische deskundigheid binnen de afdeling over enige jaren zal afnemen met het vertrek in verband met de VUT van Dr Buijtenhuijs, terwijl de aanstelling van Drs van Kessel een vooralsnog een tijdelijke is.

Het lijkt mij dat wij ons als afdeling zouden kunnen bezinnen over de wenselijkheid een functionaris voor actuele politieke ontwikkelingen in Afrika in dienst te nemen, met een onderzoeksopdracht specifiek op dit gebied, en met een regionale specialisatie op die delen van Afrika die nu slechts een geringe 'coverage' hebben binnen de afdeling: bij voorbeeld de (ex-?)frontlijnstaten van Zuidelijk Afrika, de ex-Portugese koloniën, Zuidelijk Centraal-, Centraal- en Oost-Afrika, en/of de eilanden vooral in de Indische Oceaan. Toespitsen van haar of zijn taak op ontwikkelingen rond democratisering en/of etniciteit zou de aansluiting met andere activiteiten en hoofdlijnen in de afdeling overtuigend maken. Ik heb geen mogelijke kandidaat op het oog.

2. Een functionaris op het gebied van de geschiedenis van intercontinentale relaties rond de Indische Oceaan, met nadruk op de effecten op de Oostafrikaanse samenlevingen en culturen. Ten aanzien van een afdeling politieke en historische studies kan men ook andere verwachtingen hebben dan die samenhangende met de politieke actualiteit: **men verwacht er historici aan te treffen bezig met historisch onderzoek.** Deze poot van de afdeling is in het verleden steeds onderbezet, gedeeltelijk door interne produktiviteitsproblemen, gedeeltelijk door

— paradigmatische ontwikkelingen binnen de Afrikaanse geschiedenis (waarbij archeologisch en oraal-historisch onderzoek de laatste decennia een hoge vlucht hebben genomen terwijl de Nederlandse specifieke historische deskundigheid voornamelijk op het gebied van documentair onderzoek ligt), gedeeltelijk door

— de structurele zwakte van het onderzoek van de Afrikaanse geschiedenis in Nederland (geen leerstoel, geen institutionele focus, geen echte traditie, maar wel enige antropologen die internationaal gewaardeerd historiserend onderzoek doen, zoals Matthieu Schoffeleers en ik zelf).

Liever dan de historische poot van de afdeling op te geven zou ik willen aandringen op een *versterking*, namelijk door het aantrekken van een historicus die zou kunnen bijdragen tot verdere profilering van het ASC-onderzoek in dezen. Zo zouden diverse verbindingen gelegd kunnen worden die voor intern en extern functioneren, institutionele steun en misschien zelfs voortbestaan van het ASC en van onze afdeling van belang kunnen zijn:

— een verbinding met het werk van de directeur Dr Ellis, die toch voor alles historicus van Madagascar is;

— een verbinding met de in Leiden ruimschoots aanwezige deskundigheid op het gebied van de talen, culturen en geschiedenis van Zuid- en Zuidoost-Azië, waar niet alleen interessante gemeenschappelijke wetenschappelijke problemen te vinden zijn op Afrikanistisch gebied (de intercontinentale verbanden met de wereld van de Islam, Perzië, Zuid-India en Sri-Lanka, Maleisië, Indonesië en zelfs China, de rol van de Indische Oceaan niet zozeer als scheiding maar — in de trant van de Middellandse Zee en de Sahara — als verbinding tussen grote cultuurgebieden, wereldgodsdiensten en handelsnetwerken, en de doorwerking daarvan in Afrika; en de rol van Europees mercantilisme in dit verband, wat vooral gezien de nog onvoldoende geëxploreerde overvloed van Nederlandse archieven vanaf de zestiende eeuw zeer veel mogelijkheden opent) maar ook institutionele aansluiting (via het CNWS; as tegenwicht tegen onze associatie met CERES die vooral op 'ontwikkelingskunde' gericht is) en persoonlijke lobbies aan te boren zijn

— een verbinding met de sociaal-economische afdeling, waar onderzoekers als Prof.dr Hoorweg en Dr van Hekken bezig zijn met een grootscheepse inventarisatie van de culturele en sociologische literatuur over het Oostafrikaans kustgebied

— een verbinding met mijn eigen werk 'in progress' over Zuidelijk-Afrikaanse divinatiesystemen, dat allengs deze intercontinentale verbanden is gaan verkennen, waarbij een ogenschijnlijk esoterisch onderwerp als divinatie (minder esoterisch zodra men beseft dat vrijwel elke Zuidelijk-Afrikaan, ook thans, jaarlijks met deze diagnostische technieken te maken krijgt in het kader van traditionele eerstelijns-gezondheidszorg) dient als een soort 'gidsfossiel' om wijdere culturele, mercantiele, ideologische en politieke verbanden over grote eenheden van tijd en ruimte te traceren.

— aangezien het in het Indische-Oceaanstelsel volgens een bepaalde (in mijn lopende werk bijvoorbeeld benadrukte) zienswijze gaat om 'globalisering *avant la lettre*' (namelijk globalisering binnin een perspectief van enige millennia, in plaats van sinds de uitvinding van de faxmachine en de communicatiesatelliet), is er regelrechte aansluiting bij het WOTRO-globaliseringsprogramma waarbij de afdeling via mij ten nauwste betrokken is

Nader zou moeten nagedacht over de mogelijkheid om binnen dit kader een tot een taakomschrijving te komen die aansluit bij een van de drie thema's van onze afdeling (waarbij vooral identiteitsvorming binnen deze transcontinentale religieuze, culturele en ideologische context voor de hand ligt als onderwerp. Daarbij zal dan ook een nadere toespitsing op een localiteit moeten plaatsvinden. De Swahilikust, de Comoren, Madagascar of Mauritius zijn voor de hand liggende locaties.

Wim van Binsbergen